

HISTORIA OŚRODKA SZKOLENIA PERSONELU SŁUŻB RUCHU LOTNICZEGO WSOSP

Przez długi okres w historii lotnictwa rolę dzisiejszych kontrolerów ruchu lotniczego pełnili piloci lub inne „przyuczone” osoby, które przebywając na ziemi koordynowały loty przez urządzenia radiowe. Następnie wprowadzono stanowisko kierownika lotów. Był to pilot, który po przejściu odpowiedniego kursu mógł zajmować się kierowaniem lotami. Uprawnienia kierownika lotów były szczególnie pożądane w przypadku obejmowania w eskadrze funkcji od dowódcy klucza wzwyż. Wraz z dynamicznym rozwojem lotnictwa w oczywisty sposób rosły wymagania wobec osób kierujących operacjami powietrznymi.

W 1996 roku nasiliły się w Polsce dyskusje odnośnie zmiany istniejącego systemu zarządzania ruchem lotniczym i dostosowanie go do światowych standardów, głównie wymagań ICAO, ECAC, EASA. Efektem działań była Koncepcja Jednolitego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym z grudnia 1997 roku. W kwietniu 1999 roku opublikowano programy wykonawcze do koncepcji, które m.in. wyznaczały kierunek zmian w zakresie funkcjonowania wojskowej służby ruchu lotniczego. Jednym z efektów było otwarcie kierunku studiów - kontroler ruchu lotniczego w Wydziale Lotnictwa WSOSP. Wcześniej osoby mające w przyszłości zajmować się problematyką ruchu lotniczego na lotniskach wojskowych studiowały na kierunku – nawigacja .

W 1999 roku międzynarodowa organizacja zajmująca się bezpieczeństwem ruchu lotniczego zainicjowała program *Single European Sky* - Jedno Europejskie Niebo. Podstawowym założeniem programu jest zwiększenie pojemności przestrzeni powietrznej, którą można uzyskać przez efektywne współużytkowanie przestrzeni przez podmioty cywilne, jak również wojskowe w skali całej Europy. Program ten wskazał kierunek zmian. W tym celu należało również zmienić sposób szkolenia wojskowych kontrolerów odpowiadający wymaganiom ICAO, ECAC, EASA i EUROCONTROL.

5 października 2009 roku w Wydziale Lotnictwa Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych w Dęblinie otwarto jako drugi w Polsce Ośrodek Szkolenia Lotniczego Służb Ruchu Lotniczego (OSL SRL). Dzięki najnowocześniejszemu w Polsce symulatorowi kontroli ruchu lotniczego, „Szkoła Orłąt” znacznie podniosła swój poziom w zakresie rozszerzenia oferty edukacyjnej.

Prekursorem w zakresie opracowywania i realizowania programu szkolenia kontrolerów ruchu lotniczego był ówczesny Dziekan Wydziału Lotnictwa płk nawig. dr hab. inż. Marek Grzegorzewski, a kontynuatorem i głównym modernizatorem kształcenia Szef Katedry Nawigacji Lotniczej WSOSP płk nawig. dr inż. Tadeusz Compa. Główny kierunek zmian dotyczył modyfikacji programów zawierających tylko procedury wojskowe do międzynarodowych aktów normatywnych dotyczących nowoczesnego zarządzania ruchem lotniczym.

W 2006 roku powstał pierwszy program szkolenia dla kontrolerów wojskowych portów lotniczych, ubiegających się o licencję kontrolera ruchu lotniczego, który był zatwierdzony przez Prezesa ULC. Opracowanie tego programu stanowiło istotny drogowskaz dla dalszych prac. Zawarto

w nim wymagania do uzyskania licencji cywilnej z uwzględnieniem specyfiki lotnictwa wojskowego. Układ programu był zgodny z ustawą prawo lotnicze i rozporządzeniem o licencjonowaniu personelu lotniczego z 2003 roku. W ramach współpracy zwrócono się w kierunku cywilnej władzy lotniczej.

Kolejnym istotnym wydarzeniem w zakresie współpracy cywilno - wojskowej w zakresie KRL było podpisanie porozumienia o współpracy w dniu 11 kwietnia 2008 roku dotyczącego harmonizacji i integracji personelu Jednolitego Systemu Zarządzania Ruchem Lotniczym pomiędzy WSOSP, a Polską Agencją Żeglugi Powietrznej. Dzięki temu możliwe było zacieśnienie współpracy w zakresie szkolenia podchorążych wspólnie z cywilną agencją zajmującą się ruchem lotniczym.

Porozumienie PAŻP i WSOSP zarysowywało szerszą wizję współpracy w zakresie ujednolicania procedur, szkolenia personelu i sformowania certyfikowanego Ośrodka Szkolenia Lotniczego wyposażonego w nowoczesny symulator. Dotychczas jedynym symulatorem dla nawigatorów naprowadzania i personelu służb ruchu lotniczego (NKSB, NSL, DKL, KL) był IKS-80 OBERON - urządzenie, technologicznie pamiętające lata 80-te. W swoim czasie OBERON dysponował interesującymi możliwościami (mógł np. współpracować z kompleksowym symulatorem lotu samolotu Mig-21bis) jednak teraz nie spełnia wymagań odnośnie szkolenia kontrolerów ruchu lotniczego.

W tym celu WSOSP postanowił pozyskać nowoczesny symulator wyprodukowany przez konsorcjum Gildia-CDS z oprogramowaniem ARTMACS (AiR Traffic Military And Civil Simulator). Najbardziej efektywną częścią symulatora jest stanowisko szkolenia kontrolera wieżowego, asystenta kontrolera i kontrolera ruchu naziemnego, ale w skład symulatora wchodzi również stanowisko szkoleniowe do uprawnień radarowej kontroli zbliżania oraz precyzyjnego podejścia i co warto podkreślić ww. stanowiska szkoleniowe są zintegrowane co umożliwiło prowadzenie szkolenia grupowego w jednym środowisku operacyjnym. Wybór symulatora został rozstrzygnięty drogą przetargu. Równolegle trwały prace nad przygotowaniem dokumentacji m.in. instrukcji szkolenia, instrukcji jakości i odpowiednich programów szkolenia, które były konieczne do pomyślnego przejścia procedury certyfikacyjnej prowadzonej przez inspektorów z ULC. Przygotowania zakończyły się sukcesem i 5 października 2009 dębliński OSL SRL został oficjalnie uznany przez cywilną władzę lotniczą co zostało udokumentowane wręczeniem certyfikatu nr PL-81/CTO/2009. Podstawowy zakres szkolenia obejmował szkolenie do licencji praktykanta – kontrolera ruchu lotniczego i uprawnień kontroli lotniska instrumentalnej ADI/TWR oraz świadectwa operatora radiotelefonisty stacji lotniskowej.

Szef Katedry Nawigacji Lotniczej Wydziału Lotnictwa WSOSP płk nawig. dr inż. Tadeusz Compa kierował zespołem odpowiedzialnym za całość certyfikacji w składzie:

Płk Jan Michta – kierownik ośrodka,

Pan Zbigniew Ząbecki – szef szkolenia – etatowy pracownik PAŻP,

Mjr Krzysztof Nowakowski – szef szkolenia teoretycznego,

Por. Maciej Ruzuk – szef szkolenia praktycznego,

Pan Dariusz Kołodziejcki – szef techniczny,

Plut. Piotr Mich – technik.

Kpt. Krzysztof Urban – specjalista z zakresu informatyki.

Funkcję Kierownika Jakości od początku funkcjonowania ośrodka pełni Pan mgr inż. Zbigniew Dziuba (od 2017 r. Kierownik Monitorowania Zgodności). Po certyfikacji w prace obejmujące wdrożenie certyfikowanych programów szkolenia zaangażowani byli również oficerowie – instruktorzy kontrolerzy ruchu lotniczego z innych jednostek wojskowych SZ RP m.in. mjr Mariusz Kowalczyk, kpt. Bartosz Orłowski (szef szkolenia w latach 2011-2013) oraz kpt. Michał Klamka i chor. sztab Zdzisław Fejst oraz instruktorzy z PAŻP tj. Panowie Wojciech Winczewski i Henryk Humięcki a od 2016 roku Pan Marcin Sekita.

Ze względu na wymagania normatywne w 2010 roku ośrodek został wyłączony ze struktur Wydziału Lotnictwa i bezpośrednio podporządkowany Rektorowi – Komendantowi WSOSP.

Kolejnym etapem rozwoju ośrodka było przedłużenie i rozszerzenie certyfikatu (nr PL-81/CAPTO/2009) z jednoczesną zmianą nazwy na Ośrodek Szkolenia Personelu Służb Ruchu Lotniczego (CAPTO) co miało miejsce w dniu 5.10.2012 roku. Do zakresu szkolenia dołączono szkolenie do uprawnień kontroli zbliżania proceduralnej (APP) oraz szkolenie do świadectwa kwalifikacji informatora lotniskowej służby informacji powietrznej (AFISO), które w Polsce prowadzone jest tylko w dęblińskim ośrodku. W skład kadry ośrodka w kolejnych latach po certyfikacji dołączyli: mjr Krzysztof Urban (w latach 2011-2014 pełnił funkcję szefa szkolenia teoretycznego), kpt. Rafał Prokop (od 2014 roku w stopniu mjr pełni funkcję kierownika szkolenia), kpt. Mariusz Bąbik (od 2014 roku pełni funkcję szefa szkolenia teoretycznego), kpt. Łukasz Okułowicz (2015 – 2016 wykładowca/instruktor), kpr. Paweł Tomczyk (od 2015 technik) i od stycznia 2017 st. chor. Sylwester Czerski (instruktor). W ośrodku zatrudniono również osoby odpowiedzialne za podgrywanie sytuacji ruchowej na symulatorze – pseudopilotów: Panie Rita Barbarzak od 2013 roku i Iwona Tomasik od 2014-2016 roku i od 2016 Dawid Reszel (absolwenci studiów cywilnych WSOSP, kierunek: lotnictwo i kosmonautyka, prowadzonych na Wydziale Lotnictwa). Od 2015 roku do zespołu instruktorów dołączyli oficerowie z jednostek wojskowych SZ RP tj. kpt. Arkadiusz Baczewski i kpt. Kamil Lenarczyk. Jednocześnie w 2015 roku ośrodek został włączony w struktury CSiDPL z tym, że w zakresie nadzoru nad szkoleniem do licencji pozostaje w bezpośrednim podporządkowaniu pod Rektora-Komendanta WSOSP.

W dniu 3.10.2016 roku miała miejsce kolejna recertyfikacja w wyniku której uzyskano oddzielne certyfikaty dla organizacji szkolącej kontrolerów ruchu lotniczego (ATCO TO) nr PL/ATCO-TO/WSOSP/1 oraz informatorów lotniskowej służby informacji powietrznej (CAPTO) nr PL-81/CAPTO/2009 wydane przez Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego co daje perspektywy na dalszy rozwój ośrodka i szkolenia kontrolerów ruchu lotniczego oraz informatorów lotniskowej służby informacji powietrznej na potrzeby lotnictwa wojskowego i cywilnego. Warto zaznaczyć, że w wyniku

recertyfikacji w ośrodku została wymieniona dokumentacja regulaminowa, która została opracowana zgodnie z wymaganiami określonymi przez UE, które obowiązują w Polsce od 1.01.2017 roku (rozporządzenie Komisji (UE) nr 2015/340 z dnia 20 lutego 2015 r. ustanawiające wymagania techniczne i procedury administracyjne dotyczące licencji i certyfikatów kontrolerów ruchu lotniczego).

Od 1.01.2017 roku w wyniku dostosowywania się do wymogów unijnych i ULC oraz doskonalenia systemu zarządzania ośrodkiem powstała kolejna funkcja związana z zapewnieniem systemu zarządzania bezpieczeństwem tj. Kierownik Bezpieczeństwa (SMS), którą pełni mjr Maciej Ruszuk.

W dniu 16.05.2017 roku miało miejsce kolejne znaczące dla ośrodka wydarzenie związane z podpisaniem porozumienia o współpracy pomiędzy WSOSP i PAŻP.

Opracował:
ppłk nawig. mgr Jan MICHTA
Kierownik Odpowiedzialny